

בס"ד. ש"פ שמות, כ"ה טבת, מבה"ח שבט, ה'תשל"ז*

(הנחה בלתי מוגה)

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה גו' ראובן שמעון לוי ויהודה גו'. וידוע דיוק בעל ההילולא [דכ"ד טבת — כ"ק אדמו"ר הזקן] בספרו תורה אור בד"ה זה², דבפרשת ויגש³ נאמר ג"כ ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה גו', וצריך להבין למה הוכפל בתורה ענין בואם מצרימה. וכ"ק אדמו"ר האמצעי מוסיף עוד [בד"ה זה שבתורת חיים⁴, שהוא ביאור על מאמר הנ"ל מכ"ק אדמו"ר הזקן וביאורו⁵] דידוע⁶ שהתורה היא נצחית ומדברת בכל זמן ובכל דור, דהיינו שגם ענין הביאה למצרים וכו' ישנו בכל דור, וכן ישנה הוראה מזה לכאו"א מישראל בכל זמן ובכל מקום, דתורה היא מלשון הוראה⁷, וא"כ ההוראה היא נצחית. והנה, כיון שהתורה היא נצחית מובן שגם פרטי הענינים דגלות מצרים וכו' ישנם בכל דור, ולכן גם פרטי הענינים דוימררו את חייהם בעבודה קשה ובלבנים גו' את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך⁸, ישנם ג"כ בכל הזמנים. ואין הכוונה בהענין דוימררו את חייהם גו' בשביל עצמו ח"ו, כ"א זה שישנו ענין זה הוא רק בשביל הגאולה וכו' שלאח"ז. וכמ"ש⁹ אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה גו', והיינו דכל הכוונה בהירידה למצרים וכו' הוא רק בשביל שיהי' אח"כ ואנכי אעלך גם עלה.

ב) והענין הוא¹⁰, דהנה כתיב¹¹, ירוד ירדנו, שישנם ב' ירדות, וכן בענין הגאולה נאמר ואנכי אעלך גם עלה, ב' עליות, ובכללות ב' (ירידות ו)עליות אלו קאי על גאולת מצרים והגאולה העתידה. ולכאורה מהי השייכות בין הגאולה ממצרים להגאולה העתידה (שמקשרים אותם זל"ז).

והענין הוא¹², דהנה כתיב¹³ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. דהפירוש הפשוט בהכתוב הוא, דכמו שבימי צאתך מארץ מצרים היו נפלאות הנה

* על רשימת ההנחה — תיקן כ"ק אדמו"ר שליט"א כמה תיקונים בכתי"ק (המור"ל).

(1) ריש פרשתנו.

(2) פרשתנו מט, א.

(3) מו, ח.

(4) פרשתנו א, א ואילך.

(5) בתו"א פרשתנו נ, א ואילך.

(6) תניא רפי"ז. ובכ"מ.

(7) רד"ק לתהלים יט, ח. וראה זח"ג נג, ב.

(8) פרשתנו א, יד.

(9) ויגש מו, ד.

(10) ראה תו"א שם מט, א.

(11) מקץ מג, כ.

(12) ראה תו"א שם ותו"ח שבהערה 4.

(13) מיכה ז, טו.

בדוגמא לזה אראנו נפלאות בגאולה העתידה, ובזהר¹⁴ פירש שהנפלאות דגאולה העתידה יהיו נפלאות אפילו לגבי הנפלאות שהיו בימי צאתך מארץ מצרים. אמנם מזה שמדמין ב' הנפלאות (דמצרים והגאולה העתידה) זל"ז מובן שיש ביניהם שייכות בתוכנם הפנימי (ולא רק שדומין מצד זה שבשניהם ישנם נפלאות), ומפני שהם דומים בתוכנם הפנימי נמשך אח"כ שהם דומים גם במה שבשני הגאולות ישנם נפלאות [וזהו קשר המשך המאמר (בתורה אור שם, וכן בתורת חיים שם) שלאחר שביאר דב' העליות (דאעלך גם עלה) קאי על גאולת מצרים והגאולה העתידה ממשך דהנה כתיב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, כי בזה בא לבאר את השייכות שבין ב' הגאולות (שמקשרים אותם בהכתוב דאעלך גם עלה)].

ג) **וביאור** השייכות בתוכן ב' הגאולות (דמצרים ודלע"ל) הוא¹⁵, דכמו שבגלות מצרים לא היתה הכוונה בהגלות עצמו ח"ו, ונקודתו הפנימית היתה ענין הגאולה שלאח"ז, שתכליתה הוא קבלת התורה כמ"ש¹⁶ בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, הנה כך כל הגלות הזו הוא כדי לזכות לגילוי פנימיות התורה שיהי' לע"ל, שע"ז נאמר¹⁷ ישקני מנשיקות פיהו גו'. דכמו שענין השעבוד דמצרים הי' בכדי לצרף את ישראל ולזככם ולטהרם בכדי שיוכלו לקבל את התורה, בדוגמא לכור הברזל¹⁸ שמצרף את הכסף מהפסולת והסיגים ונשאר הכסף נקי מכל סיג כו', הנה עד"ז ע"י גלות זה האחרון זוכים לגילוי פנימיות התורה [ונמשך באופן דמיני' יתפרנסון¹⁹, והיינו באופן של פרנסה ומזון²⁰, דענין זה הוא אמיתית הפרנסה של (כל) א' מישראל, ועד שנמשך גם בהרגל שלו, ופועל בו התפשטות והתרחבות, וכמו שנת"ל²¹]. וזהו ביאור גדול אריכות גלות זה האחרון שהוא באין ערוך מגלות מצרים, דטעם הדבר הוא, כיון שתכלית כוונת גלות האחרון הוא בכדי לזכות ע"י לגילוי פנימיות התורה, משא"כ גלות מצרים דכוונתו היתה בשביל גילוי נגלה דתורה, כנ"ל, לכן כמו שפנימיות התורה, ישקני מנשיקות פיהו, הוא באין ערוך מנגלה דתורה, כמו"כ הגלות (שע"י באים לגילוי זה) הוא ג"כ (בדוגמא להתורה שמתגלית ע"י) באין ערוך מגלות מצרים שע"י באו לגילוי נגלה דתורה. דנגלה דתורה הוא בחינת תורה שבאה בהגבלה, משא"כ פנימיות התורה, שהיא באין ערוך למעלה ממדידה והגבלה. ואע"פ שגם אריכות גלות זה האחרון באה בהגבלה בכמות (השנים), הנה אין הכוונה בגודל האריכות שבגלות זה על האריכות בזמן (בלבד), כ"א (גם) על האריכות שבו בגודל היסורים

14 ח"א רסא, ב. וראה אוה"ת נ"ך ח"א עה"פ (ע' תפז).

15 ראה תו"א שם. תו"ח שם א, ב ואילך.

16 פרשתנו ג, יב ובפרש"י.

17 שה"ש א, ב ובפרש"י.

18 ואתחנן ד, כ. ירמ"י יא, ד.

19 תקר"ז ת"ו בסופו.

20 ראה לקו"ש ח"ז ע' 206 ובהערה 3 שם.

21 שיחת כ"ף כסלו שנה זו (תשל"ז).

והצרות ובפרט בחבלי משיח (חבלי לידה)²², שצרות ויסורים אלו הם באין ערוך מהיסורים שבגלות מצרים. ואין הכוונה שצ"ל ח"ו צרות ויסורים וכו', כ"א ענינים שאינם מתאימים לרגילותו של ישראל (וואָס איז ניט לויט די געוואוינהייט פון אַ אידן) בלבד, שג"ז נחשב ליסורים. וכדאיתא בגמרא²³ עה"כ²⁴ ויעבידו מצרים את בני ישראל בפרך שנתנו עבודת נשים לאנשים וכו', אע"פ שעבודת נשים קלה מעבודת אנשים, דאשה תש כוחה²⁵, מ"מ לגבי האנשים לעבודת פרך יחשב כיון שאינה לפי רגילותם. ועאכו"כ בנוגע לענין של העדר הרגילות לגבי א' מישראל, שליסורים גדולים יחשב. ובמכש"כ וק"ו מנבוכדנצר²⁶ שבזכות שפסע ג' פסיעות לכבוד ממה"מ הקב"ה זכה למלכות לו ולבנו ולבן בנו, ג' דורות²⁷, ומלכות בתכלית ההתרחבות וכו', דנבוכדנצר מולך בכפה הי'²⁸, הנה עאכו"כ כשמדובר אודות א' מישראל, בני בכורי ישראל²⁹, בנים אתם לה' אלקיכם³⁰, הנה הטובה המגיע להם היא שלא לפי ערך כלל ממה שזכה נבוכדנצר, וכ"א מישראל אפילו הפשוט שבפשוטים ביכולתו לתבוע מהקב"ה כל ענינים טובים ברוחניות [שזהו העיקר של יהודי] ומזה נמשך גם בגשמיות, ככל עניני ברכה וכו' שכללותם היא בני חיי ומזוני ריחי, ובאופן דמולך בכפה. ומזה מובן שכל ענין של העדר הרגילות של יהודי ליסורים גדולים יחשב, ובאין ערוך לגבי מצרים שהי' לפני מ"ת ודרגת מצווה ועושה³¹, ועי"ז מעבירים הכתמים הכי קטנים שנשארו לאחר כל היסורים וצרות וואָס מ'איז דורכגעאַנגען.

ד) **והנה** כל הגילויים דלעתיד תלויים במעשינו ועבודתינו במשך השית אלפי שנין דהוה עלמא³², וזהו הענין דוימררו את חייהם כמו שהוא ברוחניות, דבעבודה קשה דא קושיא, בחומר דא ק"ו, ובלבנים דא ליבון הלכתא³³, וואָס ער מאַטערט זיך אין לימוד התורה להוציא הלכה ברורה ע"י ריבוי שקו"ט, ובמצב דבמחשכים הושיבני³⁴ זה תלמוד בבלי³⁵, עד שמלבן (ער וואָשט אויס) את הקושיות ורמינהו וכו' עד שההלכה מאירה ומזהירה. דזהו עיקר ענין התורה, הלכה פסוקה

22 ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' רכג ואילך.

23 סוטה יא, ב.

24 פרשתנו א, יג.

25 ראה ברכות לב, א. ב"ר פכ"ב, א. פרש"י ואתחנן ה, כד.

26 תו"א מקץ לא, ג.

27 סנהדרין צו, א. ילקוט שמעוני מלכים רמז רמד.

28 מגילה יא, א.

29 פרשתנו ד, כב.

30 ראה יד, א.

31 ראה קידושין לא, א. וש"נ.

32 תניא רפ"ז.

33 זח"ג קנג, א ברע"מ.

34 איכה ג, ו.

35 סנהדרין כד, א. וראה שערי אורה שער החנוכה ד"ה בכ"ה בכסלו פנ"ד ואילך.

וברורה, דזהו מעלת המשניות שהם הלכה פסוקה וכו'³⁶, ולכן ארוז³⁷ אין הגלויות מתכנסות אלא בזכות משניות שנאמר³⁸ גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם³⁹. ועד"ז ענין הליבון גם בעבודת התפלה, וכמבואר בתורת חיים⁴⁰. וע"י הענין דוימררו וגו' בתורה ותפלה כנ"ל, הנה מחליפים (מ'פארבייט) יסורי גלות זה האחרון.

(ה) **וזהו** מ"ש ואלה שמות בני ישראל וגו', שע"י הענין דשמות בני פועלים הגאולה שלאח"ז. דענין שמות בני הוא, כדאיתא במדרש⁴¹ דראובן שמעון נחתין ראובן שמעון סלקין, שלא שינו את שמם, והיינו דלא רק שעמדו בתוקף על עיקרי התומ"צ, ואפילו לא על תומ"צ סתם, כ"א גם על עניני זהירות וכו' עד שאפילו לא שינו את שמם. ועאכו"כ שהי' אצלם עניני התומ"צ עצמם כדבעי. ועד"ז עכשיו בגלות זה שעומדים בתוקף אפילו על ענינים פשוטים כמו שלא לשנות השם וכו', ועאכו"כ כו'.

וכן הוא בתורה, שענינה הוא ג"כ הענין דשמות, דכל התורה היא שמותיו של הקב"ה⁴², הנה פועלים המשכה דבחינת ואלה שמות, וכנ"ל דכל התורה היא שמותיו של הקב"ה. ויש ס"ר אותיות לתורה⁴³, שמות דהקב"ה, ומבין צירופים אלו — הקדוש יותר השבע שמות שאינם נמחקים⁴⁴, ומהם גופא — בחינת שמו הגדול⁴⁵, שזהו בחינת הגילוי דלעתיד שפועלים ע"י העבודה דעכשיו (כנ"ל). וההמשכה דבחינת שמו הגדול היתה כבר בימי חנוכה שאז הי' כמ"ש (בועל הנסים) להודות ולהלל לשמך הגדול, ובאופן נצחי, דהנרות הללו אינן בטלין לעולם⁴⁶, אבל המשכה זו היא בהעלם, וגילוי בחינת שמו הגדול יהי' לעתיד.

(ו) **והנה** בהירידה עצמה ב' מדריגות, וע"ד דוגמא שישנו ירידת השכל באותיות המחשבה, ולמטה יותר מה שהשכל בא גם באותיות הדיבור⁴⁷. וכמו"כ גם בעבודה דתורה ותפלה ישנם ב' בחינות אלו. דישנו ענין מחשבת התורה וגם הדיבור שבתורה⁴⁸, וכמ"ש⁴⁹ חיים הם למוציאיהם ודרז"ל⁵⁰ למוציאיהם בפה, ועוד

(36) תו"א שם מט, ב ואילך.

(37) ויק"ר פ"ז, ג.

(38) הושע ח, י.

(39) תו"א שם, ג.

(40) פרשתנו שם ג, א.

(41) ויק"ר פל"ב, ה.

(42) ראה דח"ב פז, א. הקדמת הרמב"ן לפירושו עה"ת. פלח הרמון שער כב (שער הכינויים) פ"א. יונת

אלם פכ"ט. שלה שטז, א.

(43) מגלה עמוקות אופן קפו.

(44) שבעות לה, סע"א. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו ה"ב.

(45) בכ"ז — ראה תו"א שם מט, ד ואילך.

(46) רמב"ן ר"פ בהעלותך.

(47) ראה תו"א שם נ, א.

(48) ראה גם ד"ה רני ושמחי וד"ה מגילה נקראת שנה זו (סה"מ תשל"ז ע' 112. ע' 170).

(49) משלי ד, כב.

(50) עירובין נד, רע"א.

יותר בכל רמ"ח אבריו, כמרז"ל⁵⁰ אם ערוכה ברמ"ח אברים שלך משתמרת. ועד"ז גם בתפלה, דאע"פ שתפלה היא עבודה שבלב⁵¹, וכדאיתא בגמרא⁵² איזו היא עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפלה, מ"מ צ"ל ג"כ הדיבור דאותיות התפלה, שע"ז מסירים המונעים ומעכבים. וע"ד מה שמבאר כ"ק אדמו"ר הצ"צ בספר המצוות שלו במצות וידוי תשובה⁵³ בענין אמירת הכ"ב אותיות בהידוי.

וזהו ענין הגאולה שהו"ע ההמשכה (דשמו הגדול) בב' המדריגות, בעלמין סתימין דלא אתגליין, עלמא דאתכסיא, שהוא בדוגמת אותיות המחשבה, ובעלמא דאתגליא, שהוא בדוגמא לאותיות הדיבור, דההמשכה בהב' בחינות דעלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא הו"ע מן העולם ועד העולם [וכמבואר בתו"א שם⁵⁴]. ע"י גואל ראשון הוא גואל אחרון⁵⁵ בקרוב ממש.

(51) ראה לקו"ת אחרי כה, סע"ד ואילך. קונטרס העבודה פ"א (ע' 10).

(52) תענית ב, א.

(53) לח, ב.

(54) נ, א.

(55) ראה שמו"ר פ"ב, ד. זח"א רנג, א. לקו"ש חי"א ע' 8 ואילך. וש"נ.